

VILNIAUS APYGARDOS TEISMAS

NUOSPRENDIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2015 m. spalio 19 d.
Vilnius

Vilniaus apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš kolegijos pirmininkės Jolantos Čepukėnienės, teisėjų Daivos Kazlauskienės, Gintaro Dzedulionio, sekretoriaujant Erikai Jasmontaitei, dalyvaujant nukentėjusiajam, civiliniam ieškovui, privačiam kaltintojui Sigitui Kirtikliui, nukentėjusiojo atstovei advokatei Laurai Altun, nuteistajam Alfredui Astikui, nuteistojo gynėjui advokatui Benediktui Paulauskui,

teismo posėdyje išnagrinėjo baudžiamąją bylą pagal nuteistojo Alfredo Astiko apeliacinį skundą dėl Širvintų rajono apylinkės teismo 2015 m. birželio 5 d. nuosprendžio, kuriuo Alfredas Astikas pripažintas kaltu padarius nusikalstamą veiką, numatytą Lietuvos Respublikos (toliau – BK) 154 str. 1 d., ir jam skirta 8 MGL (304 eurų) dydžio bauda. Taip pat Alfredas Astikas pripažintas kaltu padarius nusikalstamą veiką, numatytą BK 155 str. 1 d., ir jam skirta 6 MGL (228 eurų) dydžio bauda.

Vadovaujantis BK 63 str. 1, 4 dalimis, iš dalies sudėjus paskirtąsias bausmes, Alfredui Astikui paskirta galutinė subendrinta bausmė - 10 MGL (380 eurų) dydžio bauda, ją sumokant per du mėnesius nuo nuosprendžio įsiteisėjimo dienos į Valstybinės mokesčių inspekcijos prie LR FM sąskaitą.

Šiuo nuosprendžiu iš dalies patenkintas nukentėjusiojo Sigito Kirtiklio civilinis ieškinys ir priteista iš Alfredo Astiko Sigito Kirtiklio naudai 2000 eurų (du tūkstančius eurų) neturtinės žalos atlyginimo.

Teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą,

n u s t a t ė:

Alfredas Astikas nuteistas už tai, kad jis, 2013 m. liepos 20 d. viešajame tinklapyje www.lrytas.lt patalpinus straipsnį „Ūkininkei šokas – globotinis atiduotas nežinia kam“, tinklapyje www.lrytas.lt po straipsniu 2013 m. liepos 22 d. 18 val. 8 min. pasivadinęs slapyvardžiu „gelbėkime vaika“ parašė komentarą „Kodėl straipsnyje neparse, kad naujas globejas tai Širvintose pagarsejes gejus Sigitas Kirtiklis kuris gyventojų tarpe itiriamas pedofilija. Juk straipsnyje minimas berniukas vykdavo dirbti pas Kirtikli remontuoti namo iš kur grisdavo (kaip teigia globeja) apsiruskes“.

Be to, Alfredas Astikas 2013 m. liepos 22 d. 18 val. 14 min. socialiniame tinkle www.facebook.com, pasivadinęs vartotoju „Širvintos Širvinta“, parašė tokio turinio žinutę „Juk viesia paslaptis, kad straipsnyje minimas gejus yra Sigitas Kirtiklis. Globos namu direktorius, Koncervatorių partijos Sirvintu skyriaus pirmininkas“.

Apylinkės teismas konstatavo, kad šiais veiksmais Alfredas Astikas paskleidė apie Sigitą Kirtiklį tikrovės neatitinkančią informaciją, galinčią paniekinti ar pažeminti Sigitą Kirtiklį ar pakirsti pasitikėjimą juo, bei viešai jį įžeidė raštu, t.y. padarė nusikalstamas veikas, numatytas BK 154 str. 1 d. ir 155 str. 1 d.

Alfredas Astikas apeliaciniu skundu prašo panaikinti Širvintų rajono apylinkės teismo 2015 m. birželio 5 d. apkaltinamąjį nuosprendį, kuriuo jis buvo pripažintas kaltu pagal BK 154 str. 1 d. bei 155 str. 1 d. ir priimti naują - išteisinamąjį nuosprendį bei civilinį ieškinį atmesti.

Apeliantas skunde nurodė, kad bylą išnagrinėjo šališkas teismas. Pažymėjo, kad bylą nagrinėjęs Širvintų rajono apylinkės teismas 2015 m. vasario 5 d. kreipėsi į Lietuvos Respublikos Vyriausiąją rinkimų komisiją prašant duoti sutikimą iki galutinių rinkimų į savivaldybės tarybos narius rezultatų įsigaliojimo, jį, t.y. Alfredą Astiką patraukti baudžiamojon atsakomybėn ir kitaip suvaržyti jo laisvę. Toks teismo veiksmas suponuoja nuostatą, kad jau kreipimusi į Vyriausiąją rinkimų komisiją teismas laikė jį kaltu ir dėl to nebegalėjo priimti kito, t. y. išteisinamojo procesinio sprendimo. Be to, siekiant išsiaiškinti visas bylos aplinkybes, jis prašė iškviesti ir teismo posėdyje apklausti straipsnyje „Ūkininkei šokas - globotinis buvo atiduotas nežinia kam“ minimą ūkininkę O. Lėlienę, o taip pat Širvintų miesto gyventojus Miknius, tačiau teismas šio prašymo netenkino.

Apeliaciniame skunde teigiama, kad teismas informacijos (žinios, faktų ar duomenų) neatskyrė nuo nuomonės; nepagrindė komentaruose išsakytų žodžių, kurie kone pažodžiui perkelti iš straipsnio, užgaulumo, nepadorumo. Nurodė, kad teismo posėdžio metu apklausta liudytoja, minėto straipsnio autorė Audronė Augustinienė (Urbonaitė) paaiškino, kad jai, rengiant straipsnį, teko bendrauti su širvintiškiais, kurie išsakė apie nukentėjusįjį Sigitą Kirtiklį ir nepadorius teiginius, tačiau nenorėjo atskleisti savo asmeninių duomenų – vardo, pavardės. Dėl to straipsnyje išsakyta informacija apeliantas teigia suvokęs kaip patikimą ir neginčijamą, apelianto teigimu, jo veiksmuose nebuvo tiesioginės tyčios paskleisti tikrovės neatitinkančią informaciją. Savo nekaltumui pagrįsti apeliantas paminėjo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis byloje Nr. 2K-7-645/2005, 2K-7-545/2005. Apelianto teigimu, jis komentaruose nepaskleidė naujos (negu išsakyta straipsnyje) informacijos, o tokios informacijos nebuvimas jo išsakytuose komentaruose paneigia galimybę patraukti jį baudžiamojon atsakomybėn. Teismas, pripažindamas, kad komentaruose paskleista informacija, o ne apelianto nuomonė, mintys, neatsižvelgė į sakinių konstrukciją; komentaruose vartojamos sąlyginės frazės, nuomonę formuojančios formuluotės <...gyventojų tarpe įtariamasis...>, <... vieša paslaptis...>. Tokią gyventojų tarpe pasklidusią nuomonę patvirtino liudytojai Audronė Augustinienė, Juozas Vasiliauskas. Remdamasis tikrovėje egzistuojančiais faktais apie nukentėjusįjį apeliantas išsakė savo nuomonę, mintis, kurios nėra konkrečios ar kategoriškos, o tuo pačiu jis nepateikė informacijos (naujos informacijos).

Apelianto nuomone, teismas teisiniais argumentais nepagrindė, kodėl jo raštu ir viešoje erdvėje išsakyta nuomonė yra išreikšta nepadoria forma. Nors teismas ir daro išvadą, kad <Tokie žodžiai kaip „gėjus, pedofilas, vaikas iš jo grįžta apsirūkęs, išnaudojamas“ pavartoti viešoje erdvėje vertintini kaip neigiami, nepadorūs, užgaulūs, prieštaraujantys įprastoms elgesio taisyklėms bei moralės reikalavimams>, tačiau neatsižvelgė į tai, kad tie žodžiai perkelti iš minėto straipsnio, kurio autoriui bei užsakovui nukentėjusysis jokių pretenzijų nereiškia, straipsnyje išsakyti žodžiai jam nesukelia jokios neigiamos reakcijos.

Dėl įžeidimo apeliantas nurodė, kad komentaruose išsakyta nuomonė, mintys galėtų būti vertinamos kaip administracinis teisės pažeidimas ar deliktas ir užtraukti civilinę atsakomybę, jei tam būtų pagrindas. Teismas išsakytus žodžius vertino tik per save laikančiu pažemintu asmens subjektyvų įvykio vertinimą ir nevertino pagal tai, ar išsakyti žodžiai yra tiek objektyviai pavojingi, kad veikia kvalifikuoti kaip nusikaltimą.

Apeliantas skunde taip pat nurodo, kad nesutinka su teismo išvada, jog tiek šmeižimas, tiek įžeidimas yra padaromi tiesiogine tyčia. Apeliantas nesutinka su teismo išvada, kad jis, rašydamas komentarą, veikė tiesiogine tyčia, t. y. suvokė pavojingą nusikalstamos veikos pobūdį ir to norėjo, suprato, kas skleidžia melagingas žinias, kad tos žinios žeminančios (niekinančios) kitą asmenį ir pan. ir to nori. Komentaruose pateiktoje jo nuomonėje, išsakytose mintyse nėra tiesioginės tyčios šmeižti ar įžeisti nukentėjusįjį, požymių; nuomonė, mintys išsakyta remiantis objektyviais duomenimis.

Apelianto nuomone, teismas nepagrįstai nepripažino Sigito Kirtiklio viešuoju asmeniu. Kartu teismas skundžiamame procesiniame sprendime nurodo, kad Sigitas Kirtiklis nusikaltimų padarymo metu buvo politikas, Globos namų direktorius, todėl jo kritikos ribos yra pakankamai plačios. Toks kritikos ribų išplėtimas pagal Lietuvos teisės doktriną ir teismų praktiką galimas tik viešojo asmens atžvilgiu. Be to, teismas pats nustatė, kad nukentėjusysis yra politikas. Tai jau savaime suponuoja nuostatą, kad toks asmuo yra viešas ir jo kritikos ribos platesnės nei kitų asmenų, nepriskirtinų viešiesiems. Teismas žodžius „gėjus, pedofilas, vaikas iš jo grįžta apsirūkęs, išnaudojamas“ pavartotus

viešoje erdvėje vertino kaip neigiamus, nepadorius, užgaulius, prieštaraujančius įprastoms elgesio taisyklėms bei moralės reikalavimams, tačiau neatsižvelgė į tai, kad tokie teiginiai vartojami ir straipsnyje. Be to, žodis „gėjus“ nūdienos sąlygomis nevertintinas kaip neigiamas atsiliepiamas į asmenį - Lietuvoje vyksta gėjų paradai, eisenos sostinės gatvėse. Toks žodis Lietuvoje jau nebelaikytinas užgauliu, žeminančiu kitą asmenį, prieštaraujančiu elgesio taisyklėms bei moralės reikalavimams.

Atsikirtimu į apeliacinį skundą nukentėjusysis Sigitas Kirtiklis prašo apeliacinį skundą atmesti. Nurodė, kad apelianto argumentai dėl Širvintų rajono apylinkės teismo šališkumo yra nepagrįsti. Pažymėjo, kad tuo metu, kai Sigitas Kirtiklis kreipėsi į teismą privataus kaitinimo tvarka, apeliantas tapo kandidatu į savivaldybės tarybos narius. Savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo 46 str. įtvirtinta, kad kandidatas, Vyriausiajai rinkimų komisijai paskelbus kandidatų sąrašus ir kandidatus, iki įsigalioja galutiniai rinkimų rezultatai, be Vyriausiosios rinkimų komisijos sutikimo negali būti traukiamas baudžiamojon atsakomybėn, suimtas, negali būti kitaip suvaržyta jo laisvė. Vienintelis subjektas, pagal įstatymą galintis leisti patraukti kandidatą baudžiamojon atsakomybėn (t. y. iškelti baudžiamąją bylą) yra Vyriausioji rinkimų komisija. Privataus kaitinimo bylose teismas turi pareigą kreiptis į Vyriausiąją rinkimų komisiją, o Vyriausioji rinkimų komisija kaip kolegialus organas sprendžia, ar tokį sutikimą duoti. Taigi, teismas, kreipdamasis į Vyriausiąją rinkimų komisiją tik formaliai vykdo vieną iš pareigų išsiaiškinti, ar Vyriausioji rinkimų komisija sutinka, kad kaltinamasis būtų patrauktas baudžiamojon atsakomybėn. Toks teismo kreipimasis nėra susijęs su jokia teismo išankstine nuostata dėl asmens kaltės ar kitų su byla susijusių aplinkybių išankstiniu vertinimu. Tai formali procedūra, reikalinga baudžiamajai bylai pagal privataus kaltintojo pareiškimą iškelti.

Nukentėjusysis atsikirtime taip pat nurodo, kad atmestini apelianto argumentai dėl teismo atsisakymo iškviesti ir apklausti liudytojus O. Lėlienę ir Miknius. Alfredo Astiko gynėjas prašė iškviesti ir apklausti liudytojus, tačiau nenurodė, kokias reikšmingas bylai aplinkybes šie asmenys gali patvirtinti ar paneigti. Be to, šis prašymas buvo atmestas apklausus kitus Alfredo Astiko prašytus apklausti liudytojus, kurie buvo kviešti analogiškomis aplinkybėms patvirtinti arba paneigti, o jokių kitų aplinkybių, kurias žinotų O. Lėlienė ir Mikniai, kaltinamasis nenurodė. Teismo tarpiniai procesiniai sprendimai procese, kuriais yra pagrįstai netenkinami prašymai, negali būti vertinami kaip teismo šališkumas.

Nukentėjusysis Sigitas Kirtiklis nesutinka su nuteistojo skundo argumentu, kad teismas neatskyrė informacijos (žinios, faktų, duomenų) nuo nuomonės ir kad netinkamai konstatavo informacijos užgaulumą, nepadorumą, kad Alfredas Astikas apie Sigitą Kirtiklį parašė tokius teiginius, kuriais Sigitas Kirtiklis buvo apšmeižtas ir išvadintas gėjumi, pedofilu, išnaudojančiu vaikus darbui ir juos svaiginantis. Nors apeliantas teigia, kad visi apie Sigitą Kirtiklį pasakyti teiginiai yra jo nuomonė, o ne faktai, vadovaujantis formuojama praktika, tai neturi jokios reikšmės šioje nagrinėjamoje byloje. Mąstymo, vertinimo pasėkoje galima gauti dviejų tipų išvadas: i) vertinamojo pobūdžio nuomonę, kuriai tiesos kriterijus netaikomas (negražus, baisus, piktas ir pan.) ir ii) naujus duomenis apie daiktus, reiškinius, savybes ir pan. Informacija apie tai, kad asmuo yra gėjus, pedofilas, kad išnaudoja darbui vaikus, kad juos svaigina, gali būti patikrinti pagal tiesos kriterijų, todėl tokie duomenys, net ir gauti kaip mąstymo rezultatas, nelaikomi nuomone, o laikomi duomenimis. Be to, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra konstatavęs, kad „< ... > nuomonė yra kokių nors faktų supratimas, vertinimas, požiūris į faktus ir vertybes, komentarai, pastabos. Nuomonė yra subjektyvi, jai netaikomas tiesos kriterijus, tačiau ji turi remtis faktais ir turi būti pateikiama sąmoningai neiškreipiant duomenų“ (2012-04-24 nutartis baudžiamojame byloje Nr. 2A-3Į(2012)). Mąstymo eigoje, kuomet yra vertinami iškreipti duomenys arba niekuo nepagrįsta informacija, gautas rezultatas prilygsta informacijai, už kurios paskleidimą yra numatyta baudžiamoji atsakomybė. Be to, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2009-04-21 nutartyje baudžiamojame byloje Nr.2A-1/2009 yra pažymėjęs, kad „< ... > sprendžiant atsakomybės pagal BK 154 str. klausimą, svarbu nustatyti, ar kaltinamo asmens išsakyta kritika neperžengė leistinų ribų“. EŽTI praktikoje taip pat yra daromas aiškus faktinių pranešimų ir vertinimų atibojimas. 2001 m. liepos 12 d. sprendime, priimtame byloje Feldek prieš Slovakiją, teismas išaiškino, kad faktus galima patikrinti, o vertinimų įrodyti neįmanoma, tačiau netgi vertinamasis samprotavimas privalo turėti pakankamą faktinį pagrindą, nes vertinamieji samprotavimai, neturintys faktinio pagrindo, gali būti traktuojami kaip peržengiantys ribas“ (žr. pvz. Vilniaus apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2014-06-30 nutartis baudžiamojame byloje Nr. 1A-24-626/2014; Kauno apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2012-02-20 nutartis baudžiamojame byloje Nr. 1A-48-238/2012 ir kt.). Atsižvelgiant į nuteistojo paskleistų teiginių pobūdį, akivaizdu, kad

tai ne subjektyvi jo nuomonė, kurios negalima patikrinti tiesos kriterijumi, o konstatuojamojo pobūdžio duomenys, faktai apie Sigitą Kirtiklį, jo savybes, poelgius, išreikšti kaip egzistuojantis faktas, kaip tiesa. Taigi, net jeigu nuteistasis teigia, kad jis rėmėsi tam tikra informacija, kurią vertino ir to vertinimo pasėkoje gavo išvadas, pirmosios instancijos teismas tinkamai ir pagrįstai nustatė, kad tokios išvados nėra pagrįstos egzistuojančiais neiškreiptais faktais, todėl Alfredas Astikas pagrįstai pripažintas kaltu padarius nusikaltimą, numatytą BK 154 str.

Nukentėjusysis nesutinka su apelianto teiginiais, kad jis neišsakė jokių naujų duomenų apie Sigitą Kirtiklį, o tik pakartojo spaudoje paskelbtame straipsnyje išdėstytus teiginius, kad pasitikėjo spaudoje pateikta informacija ir laikė ją esant teisinga. Tokius teiginius paneigia pirmosios instancijos teisme surinkti įrodymai: straipsnio „Ūkininkei šokas - globotinis buvo atiduotas nežinia kam“ turinys ir straipsnio autorės žurnalistės Audronės Augustinienės parodymai. Minėtame straipsnyje rašoma apie neįvardintą asmenį, straipsnyje nėra nurodyta, apie kokį konkrečiai fizinį asmenį rašoma, nenurodyti nei vardas, nei pavardė, nei užimamos pareigos. Taigi, apeliantas neturi jokio teisinio pagrindo teigti, kad jis atkartoja straipsnyje pateiktus duomenis apie Sigitą Kirtiklį. Straipsnio autorė paliudijo, kad straipsnis buvo inspiruotas aktyviai to siekusios ūkininkės Onos Lėlienės, tačiau žurnalistė ūkininke nepasitikėjo, gavo prieštaringų duomenų apie pačią ūkininkę, todėl tikrino informaciją. Žurnalistė nurodė teismo posėdyje, kad tikrinant ūkininkės žodžius, nebuvo surinkta jokių juos patvirtinančių faktų, todėl straipsnyje žurnalistė nenurodė ūkininkės apkalbamo asmens nei vardo, nei pavardės. Taigi, Alfredas Astikas pats sąmoningai, t.y. veikdamas tiesiogine tyčia, straipsnyje aprašytas iš straipsnio turinio neaiškiam asmeniui priskirtas savybes ir poelgius priskyrė Sigitui Kirtikliui ir net du kartus skirtingais kanalais paviėšino Sigitą Kirtiklį šmeižiančią informaciją.

Atsikirtime į apeliacinį skundą nurodoma, kad apeliantas nesutinka, jog teiginiai „gėjus“, „pedofilas“, „vaikas grįžta iš jo apsirūkęs“, „išnaudojamas“ yra žeminančio pobūdžio informacija apie asmenį, tačiau apeliantas tokio nesutikimo nepagrindžia jokiais argumentais. Tuo tarpu pirmosios instancijos teismas, vertindamas šių teiginių žeminantį pobūdį, tinkamai vadovavosi tiek Lietuvos Aukščiausiojo Teismo formuojama praktika, tiek Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika, pasisakydamas, kad asmens teisė į reputacijos apsaugą yra ginama pagal Konvencijos 8 str. kaip teisės į privataus gyvenimo gerbimą dalis; ši nuostata taikoma, kai kėsinimasis į asmens reputaciją pasiekia tam tikrą sunkumo lygį ir trukdo įgyvendinti asmens teisę į privataus gyvenimo gerbimą. Tokiu atveju valstybei kyla pozityviosios pareigos pagal Konvencijos 8 str. apginti asmens reputaciją užtikrinant veiksmingą jo privataus gyvenimo (reputacijos aspektu) gerbimą. Atsiliepime nurodoma, kad teismų praktikoje taip pat nekyla jokių neaiškumų dėl teiginių, kuriais yra kalbama apie asmenų neteisėtus veiksmus, vertinimo. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas ne kartą išaiškino ir pabrėžė, kad duomenys apie asmens neteisėtus, visuotinai nepriimtinus veiksmus arba poelgius, prieštaraujančius gerai moralei, laikytini žeminančio pobūdžio duomenimis. Būtent tokios yra šių dienų teisinės realijos, tad nėra aišku, kokias realijas apeliantas turėjo omenyje rašydamas apeliacinį skundą ir kvestionuodamas jo pasakytų teiginių žeminantį aspektą.

Atsikirtime nukentėjusysis nurodo, kad apeliacinio skundo argumentai dėl kaltinamojo kaltės formos taip pat nepagrįsti. Apeliantas teigia nesuvokęs pavojingos nusikalstamos veikos pobūdžio, nesupratęs, kad skleidžia melagingas žinias ir kad tos žinios yra žeminančios, todėl teismas neva nepagrįstai nustatė, kad jis veikė tiesiogine tyčia. Pažymėjo, kad Lietuvos Respublikos Konstitucijos 7 str. įtvirtinta: „įstatymo nežinojimas neatleidžia nuo atsakomybės“, BK 2 str. taip pat įtvirtina nuostatą, kad „įstatymo nežinojimas nuo baudžiamosios atsakomybės neatleidžia“. Taigi apelianto teiginiai apie veikos pavojingumo nesuvokimą yra teisiškai nereikšmingi ir neturi įtakos sprendžiant baudžiamosios atsakomybės taikymo jo atžvilgiu klausimą. Kita vertus, aukščiau minėti apelianto teiginiai - tik gynybinė pozicija. Pirmiausia, Alfredas Astikas yra teisės ir valdymo magistro laipsnį įgijęs teisininkas, todėl negali nesuvokti daromos veikos pavojingumo, draudžiamumo, juo labiau net ir vidutinio išsilavinimo asmuo suvokia ir turi suvokti, koks elgesys yra pripažįstamas visuotinai nepriimtiniu ar neteisėtu, tad nesunkiai geba nustatyti, kad tiesos neatitinkantys duomenys apie kito asmens daromus teisės pažeidimus ar visuotinai smerktiną, amoralų elgesį pažeidžia to asmens teisę į garbę ir orumą.

Atsikirtime pažymėta, kad Alfredo Astiko veikimą tiesiogine tyčia patvirtina byloje nustatytos faktinės aplinkybės. Kaip teisingai pažymėjo pirmosios instancijos teismas, Alfredas Astikas tiesos neatitinkančius duomenis apie nukentėjusįjį skelbė dviejuose skirtinguose kanaluose du kartus skirtingu laiku. Tai rodo sąmoningą veikimą, kurio tikslas apie Sigitą Kirtiklį paskelbti jo reputacijai

žalingą ir pasitikėjimą juo pakertančią informaciją. Kaltinamasis aiškiai suprato ar bent jau turėjo suprasti, kad Sigitą Kirtiklį, kuris su žmona globoja vaikus, užsiima įvairia su pagalba vaikams susijusia veikla, įvardindamas kaip gėjų, pedofilą, vaikų išnaudotoją, svaigintoją, aiškiai pakirs pasitikėjimą juo ir to siekė sąmoningai, nes tiesos neatitinkančius teiginius siekė paskelbti kuo platesniam asmenų ratui: pirmiausia interneto portalo www.lrytas.lt komentarų skiltyje, vėliau, praėjus 2 dienoms - socialiniame tinkle www.facebook.com. Kaltinamasis kvestionuoja žodžio „gėjus“ panaudojimo, apibūdinant Sigitą Kirtiklį, neteisėtumą, teigdamas, kad šis žodis yra plačiai ir dažnai naudojamas, todėl negali būti laikomas užgauliu. Tačiau atkreiptinas dėmesys į du pagrindinius aspektus: Sigitas Kirtiklis nėra gėjus ir, antra, šiuo atveju žodžio gėjus prasmė ir užgaulumas turi būti vertinami visų žodžių kontekste. Teiginiai apie pedofiliją, vaikų išnaudojimą darbu ir vaikų svaiginimą (išsireikšta kaip apsirūkymas) buvo išsakyti kartu su žodžiu gėjus komentuojant su nepilnamečių globa susijusius įvykius, todėl tokie žodžiai turi ypač neigiamą ir žeminanti aspektą. Kadangi visuma teiginių yra aiškiai negatyvūs ir neatitinkantys tikrovės, jais buvo sumenkintas Sigito Kirtiklio autoritetas, pažeista jo reputacija, sukėlusি itin neigiamas pasekmes ne tik jam pačiam, bet ir jo žmonai bei jų šeimoje globojamiems vaikams.

Atsikirtime taip pat nurodyta, kad apeliantas nepagrįstai teigia, jog šiuo konkrečiu atveju teismas turėjo Sigito Kirtiklio kritikos ribas vertinti kaip žymiai platesnes, nes Sigitas Kirtiklis neva yra viešuoju asmeniu. Viešųjų asmenų kritikos ribų išplėtimas grindžiamas tuo, jog politikų, t.y. viešųjų asmenų veiksmai ir priimami sprendimai turi viešąją reikšmę visuomenei, kuri yra didelė. Dėl šios priežasties viešas politikų veiksmų ir/ar sprendimų aptarimas vertinamas kaip siekis informuoti visuomenę, suteikiant jai galimybę dalyvauti diskusijoje reikšmingais klausimais. Tačiau viešojo asmens kritikos ribos yra platesnės tik tuo atveju, jei tokia kritika siekiama informuoti visuomenę apie viešųjų asmenų (politikų) veiksmus, sprendimus viešojoje srityje (diskusijoje politiniais klausimais), bet ne privačiame gyvenime. Jeigu kritika, nuomonė yra skelbiama apie viešąjį asmenį (politiką) kaip patį asmenį, visiškai to nesiejant su politine veikla, ar jo veiksmus privačiame gyvenime, tai tokiu atveju asmens reputacija baudžiamojo įstatymo yra saugoma taip pat kaip ir bet kurio kito asmens.

Teismo posėdžio metu nuteistasis Alfredas Astikas ir jo gynėjas prašė apeliacinį skundą tenkinti, nukentėjusysis Sigitas Kirtiklis ir jo atstovė advokatė prašė apeliacinį skundą atmesti.

Apeliacinis skundas tenkinamas iš dalies.

Pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 320 str. 3 d. nuostatas apeliacinės instancijos teismas patikrintina skundžiamo nuosprendžio teisėtumą ir pagrįstumą apeliacinio skundo ribose, t. y. tiek, kiek to prašoma apeliaciniame skunde, ir dėl to asmens, kuris padavė apeliacinį skundą ar dėl kurio toks skundas buvo paduotas. Apeliacinio proceso paskirtis yra užtikrinti, kad įsiteisėtų teisingas ir pagrįstas procesinis sprendimas.

Pirmosios instancijos teismo nuosprendis dalyje naikinamas dėl pasikeitusio teisinio reglamentavimo.

Pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau - BPK) 305 straipsnio 1 dalies 2 punkto nuostatas teismas savo išvadas pagrindžia įrodymais, kurie įvertinami remiantis BPK 20 straipsnio 5 dalyje nustatytais taisyklėmis. Būtina sąlyga vertinant įrodymus yra tai, kad vidinis įsitikinimas turi būti pagrįstas išsamiau ir nešališku visų bylos aplinkybių išnagrinėjimu. Taigi, išvadas apie nusikalstamos veikos faktines aplinkybes, asmens kaltumą ar nekaltumą pirmosios instancijos teismas daro vadovaujantis BPK 20 straipsnio 5 dalyje nustatytais taisyklėmis, įvertinęs byloje surinktų, tiesiogiai ištirtų ir patikrintų duomenų visumą. Tik toks nuosprendis gali būti laikomas teisėtu ir pagrįstu. Teisėjų kolegija taip pat pažymi, jog įrodymų vertinimas yra teismo prerogatyva ir tik teismas sprendžia dėl duomenų įrodomosios vertės, jų pakankamumo pripažįstant asmenį kaltu, ar jį išteisinant, todėl vien tai, kad teismo išdėstytas įrodymų vertinimas nesutampa su apelianto pateiktu įrodymų vertinimu, nepatvirtina, jog nuosprendis neteisėtas ar nepagrįstas.

Teisėjų kolegija, susipažinusi su baudžiamosios bylos medžiaga, daro išvadą, kad pirmosios instancijos teismas išsamiai ištyrė bylos aplinkybes, objektyviai ir nešališkai įvertino surinktus įrodymus, BPK 20, 301 straipsnių, 305 straipsnio 3 dalies nuostatos, teisėjų kolegijos vertinimu, nebuvo pažeistos. Pirmosios instancijos teismas pagrįstai, pagal bylos nagrinėjimo metu galiojusias BK nuostatas, Alfredą Astiką pripažino kaltu padarius nusikalstamas veikas, numatytas BK 154 str. 1 d. ir 155 str. 1 d. Taigi, nuosprendžio priėmimo metu toks nuteistojo veiksmų kvalifikavimas atitiko galiojantį teisinį reglamentavimą. Tačiau, vadovaujantis 2015-06-25 Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. XII-1888, BK 155 straipsnio redakcija neteko galios nuo 2015-07-10, tokiu būdu nusikalstama

veika, už kurią Alfredas Astikas buvo nuteistas, šiuo metu yra dekriminalizuota, t.y. nebelaikoma nusikaltimu ar baudžiamuoju nusižengimu. Pagal BK 3 straipsnio 2 dalį veikos nusikalstamumą panaikinant, bausmę švelninantis arba kitokiu būdu nusikalstamą veiką padariusio asmens teisinę padėtį palengvinantis baudžiamasis įstatymas turi grįžtamąją galią, t.y. taikomas iki tokio įstatymo įsigaliojimo nusikalstamą veiką padariusiems asmenims, taip pat atliekantiems bausmę bei turintiems teistumą asmenims. Todėl nuteistasis Alfredas Astikas išteisinamas iš nusikalstamos veikos, numatytos BK 155 str. 1 d., ir baudžiamoji byla šioje dalyje nutraukiama, o jo apeliacinio skundo argumentai, susiję su jo nuteisimu pagal BK 155 straipsnio 1 dalį plačiau neanalizuojami.

Skundžiamu nuosprendžiu Alfredas Astikas pripažintas kaltu pagal BK 154 str. 1 d. ir 155 str. 1 d. dėl to, kad teismo nustatytais faktinėmis aplinkybėmis, kurių neneigia ir pats nuteistasis, paskleidė apie Sigitą Kirtiklį tikrovės neatitinkančią informaciją, galinčią paniekinti ar pažeminti Sigitą Kirtiklį ar pakirsti pasitikėjimą juo, bei viešai jį įžeidė raštu. Iš teismo nustatytų aplinkybių suformulavimo matyti, kad teismas nustatė, jog tais pačiais veiksmais A. Astikas ir apšmeižė, ir įžeidė nukentėjusįjį, t.y. konstatavo nuteistojo veiksmuose nusikalstamų veikų, numatytų LR BK 154 str. 1 d. ir 155 str. 1 d., sutaptį. Todėl apeliacinės instancijos teismas toliau pasisako tik dėl nuteistojo Alfredo Astiko argumentų, susijusių su nusikalstamos veikos, numatytos BK 154 str. 1 d., vertinimu.

Nuteistasis, neneigdamas jo parašytų komentarų egzistavimo fakto, skundžiamą nuosprendį šioje dalyje ginčija keliais aspektais - kad jo parašytuose komentaruose buvo pateikta jo nuomonė, ji buvo pagrįsta straipsnių, po kuriais buvo pateikti komentarai, informacija, o taip pat aplinkinių nuomone, komentarai buvo parašyti neįžeidžia ir nukentėjusiojo nežeminančia forma, nukentėjusiojo, kaip politiko ir viešo asmens, kritikos ribos yra žymiai platesnės, nei paprastų žmonių. Taip pat apelianas kėlė klausimą, kad būtų išnagrinėjo šališkas teismas.

Pagal BK 154 straipsnio 1 dalį atsako tas, kuris paskleidė apie kitą žmogų tikrovės neatitinkančią informaciją, galinčią paniekinti ar pažeminti tą asmenį arba pakirsti pasitikėjimą juo. Šmeižimo objektas yra kito žmogaus garbė ir orumas. Garbė – tai viešoji teigiama nuomonė apie asmenį, asmens geras vardas. Orumas – tai asmens savęs vertinimas, kurį lemia visuomenės įvertinimas. Šmeižimo atveju nukentėjusysis pažeminamas kitų žmonių akyse, kartu pažeidžiant jo garbę ir orumą. Objektiviai šmeižimas reiškiasi aktyviais veiksmais – tikrovės neatitinkančios informacijos, galinčios paniekinti ar pažeminti kitą žmogų arba pakirsti pasitikėjimą juo, paskleidimu, t. y. perdavimu kuriuo nors būdu bent vienam asmeniui, išskyrus nukentėjusįjį. Taigi, šmeižimas yra tyčinis nusikaltimas, kurio objektas – žmogaus garbė ir orumas, objektyviosios pusės požymis – paskleidimas – tai įstatyme nurodyto pobūdžio informacijos perdavimas bent vienam trečiajam asmeniui (kasacinės nutartys Nr. 2K-7-545/2005, 2K-7-645/2005). Tikrovės neatitinkanti informacija (šmeižimo dalykas) yra melagingos, prasimanytos žinios. Bendrąja prasme informacija reiškia žinią, t.y. konstatavimą faktų ir duomenų apie reiškinius, įvykius, asmens veiksmus, savybes. Faktams ir duomenims taikomas tiesos kriterijus, jų egzistavimas gali būti patikrintas įrodymais ir objektyviai nustatytas. Kvalifikuojant veiką pagal BK 154 straipsnį, svarbu atriboti informaciją (faktus ir duomenis) nuo nuomonės. Nuomonė yra kokių nors faktų supratimas, vertinimas, požiūris į faktus ir vertybes, komentarai, pastabos. Nuomonė yra subjektyvi, jai netaikomas tiesos kriterijus, tačiau ji turi remtis faktais ir turi būti pateikiama sąmoningai neiškreipiant duomenų (kasacinė nutartis 2K-187-677/2015). Kasacinės instancijos teismo praktikoje ne kartą pažymėta informacijos atribojimo nuo nuomonės svarba, nustatant šmeižimo turinį sudarančius požymius (kasacinės nutartys Nr. 2A-1/2009, 2K-7-437/2008 ir kt.). Šmeižimas padaromas tiesiogine tyčia (BK 15 straipsnio 2 dalis), tai reiškia, kad kaltininkas supranta, jog skleidžia melagingas žinias, kurios yra žeminančios, niekinančios kitą asmenį ar galinčios pakirsti pasitikėjimą juo, ir nori taip veikti. Taigi, teismas privalo nustatyti ne tik tai, kad buvo paskleista tikrovės neatitinkanti informacija, kuri žemina kito asmens garbę ir orumą, bet ir tai, kad kaltininkas suvokė tokias šios informacijos savybes (neatitiktį tikrovei bei žeminantį pobūdį) ir norėjo taip veikti, siekė paskleisti būtent tokią informaciją (kasacinės nutartys Nr. 2A-9/2012, 2K-171/2013).

Iš skundžiamo teismo nuosprendžio matyti, kad Alfredas Astikas pagal privataus kaltintojo Sigito Kirtiklio pareiškimą buvo pripažintas kaltu apšmeižęs žmogų, o būtent, kad jis, 2013 m. liepos 20 d. viešajame tinklapyje www.lrytas.lt patalpinus straipsnį „Ūkininkei šokas – globotinis atiduotas nežinia kam“, tinklapyje www.lrytas.lt po straipsniu 2013 m. liepos 22 d. 18 val. 8 min. pasivadinęs slapyvardžiu „gelbėkime vaika“ parašė komentarą „Kodėl straipsnyje neparse, kad naujas globejas tai Sirvintose pagarsejes gejus Sigitas Kirtiklis kuris gyventojų tarpe itiriamas pedofilija. Juk straipsnyje

minimas berniukas vykdavo dirbti pas Kirtikli remontuoti namo iš kur grisdavo (kaip teigia globeja) apsirukes“. Be to, Alfredas Kirtiklis 2013 m. liepos 22 d. 18 val. 14 min. socialiniame tinkle www.facebook.com pasivadinęs vartotoju „Širvintos Širvinta“ parašė tokio turinio žinutę „Juk viesia paslaptis, kad straipsnyje minimas gejus yra Sigitas Kirtiklis. Globos namu direktorius, Koncervatorių partijos Širvintu skyriaus pirmininkas“. Šiais veiksmais Alfredas Astikas paskleidė apie Sigitą Kirtiklį tikrovės neatitinkančią informaciją, galinčią paniekinti ar pažeminti Sigitą Kirtiklį ar pakirsti pasitikėjimą juo, tokiu būdu padarė nusikalstamą veiką, numatytą BK 154 str. 1 d.

Iš bylos medžiagos matyti, kad kaltinamasis Alfredas Astikas neneigė, jog jis asmeniškai rašė komentarą po straipsniu ir žinutę socialiniame tinkle www.facebook.com, tačiau tvirtino, jog tyčios įžeisti ir šmeižti neturėjo bei mano, kad jos nėra įžeidžiančios, tik pateikta jo nuomonė apie nukentėjusį. Be to, teismo posėdžio metu Alfredas Astikas nurodė, kad nemano, jog Sigitas Kirtiklis yra gėjus. Taigi, įvardindamas, kad Sigitas Kirtiklis yra gėjus, Alfredas Astikas suvokė, kad viešai užgauliai žemina ir skleidžia apie nukentėjusį tikrovės neatitinkančią informaciją, tokiu būdu jį šmeižia, todėl Alfredas Astikas veikė tiesiogine tyčia. Tai patvirtina ir tai, kad jis neigiamą, neatitinkančią tikrovės informaciją paskleidė dviejuose tinklapiuose. Nors Alfredas Astikas teigė, jog komentare po straipsniu ir žinutėje socialiniame tinkle išreiškė savo nuomonę, komentaras (-ai), t.y. pastabos apie ką nors, dažnai yra kritiško pobūdžio, tačiau Alfredo Astiko savo pozicijos apie Sigitą Kirtiklį išreiškimas komentaruose pagrįstai pirmosios instancijos teismo įvertintas kaip tiesioginis, tiesus ir užgaulus, neatitinkantis taktiškos kritikos reikalavimų.

Teisėjų kolegija visiškai sutinka su apylinkės teismo išvada, kad tokie žodžiai kaip „gėjus, pedofilas, vaikas iš jo grįžta apsirūkęs, išnaudojamas“, pavartoti viešoje erdvėje, vertintini kaip neigiami, nepadorūs, užgaulūs, prieštaraujantys įprastoms elgesio taisyklėms bei moralės reikalavimams. Minėtais žodžiais Alfredas Astikas viešoje erdvėje (internete), nepadoria forma komentaruose pateikė informaciją apie Sigitą Kirtiklį ir tokiais savo pasisakymais paskleidė apie jį tikrovės neatitinkančią informaciją, kuri pastarąjį paniekino bei užgauliai pažemino. Alfredas Astikas galėjo suprasti ir suprato, kad įvardindamas Sigitą Kirtiklį kaip gėjų, pedofilą, vaikų išnaudotoją, kuris globoja vaikus ir užsiima įvairia su pagalba vaikams susijusia veikla, dalyvauja politikoje, aiškiai pakirs pasitikėjimą Sigitu Kirtikliu ir to siekė, t.y. veikė tyčia. Todėl tokie Alfredo Astiko veiksmai pirmosios instancijos teismo pagrįstai buvo kvalifikuoti kaip šmeižimas (BK 154 str. 1 d.).

Apeliacinės instancijos teismo teisėjų kolegijos vertinimu, nuteistojo Alfredo Astiko veiksniuose yra visi BK 154 straipsnio 1 dalyje numatyto nusikaltimo sudėties požymiai. Bylos medžiaga neginčytinai nustatyta, jog Alfredas Astikas sąmoningai paskleidė apie kitą žmogų tikrovės neatitinkančią informaciją, galinčią paniekinti ar pažeminti tą asmenį arba pakirsti pasitikėjimą juo. Alfredo Astiko kaltę patvirtina ne tik jo paties parodymai, kad jis pats rašė komentarus, net ir pripažindamas, kad Sigitas Kirtiklis nėra gėjus, bet ir liudytojų Lauros Kirtiklienės, Vacės Vaskelienės, Leono Klimo, Audronės Augustinienės parodymai.

Liudytoja Laura Kirtiklienė patvirtino, kad po komentarų jos vyras buvo uždaras, dirglus, vengė viešumos, labai pergyveno, jį kankino nemiga. Liudytoja Vacė Vaskelienė parodė, kad Sigitą Kirtiklį pažįsta nuo moksleivio laikų, pastaraisiais metais dirbo kartu Tėvynės Sąjungos -Krikščionių Demokratų partijos Širvintų skyriuje, jis buvo skyriaus pirmininkas, ji buvo partijos taryboje. Pirmininkas (S.Kirtiklis) buvo gerbiamas, bet jis netiko jų partijos opozicijai. V.Vaskelienės teigimu, A.Astikas norėjo S.Kirtikliui pakenkti, tą ir padarė. Dėl šių įvykių labai pergyveno S.Kirtiklis ir jo šeima, kuriai tai labai pakenkė. Liudytojas kunigas dekanas Leonas Klimas taip pat patvirtino, kad S.Kirtiklis yra sąžiningas, tikintis, doras žmogus. Dėl šmeižto S.Kirtiklis patyrė psichologinį smurtą. Liudytoja Audronė Augustinienė parodė, kad ji yra straipsnio „Ūkininkei šokas – globotinis atiduotas nežinia kam“ autorė. Straipsnis buvo inspiruotas ūkininkės Onos Lėlienės, kurios aktyvumas buvo didelis. O. Lėlienė kreipėsi į redakciją, kad būtų parašyta, kokia ji buvo gera globėja, todėl ji, kaip žurnalistė, rinko atitinkamą informaciją straipsniui. Vaikų teisių apsaugos skyriaus darbuotojos jai pasakė, kad O.Lėlienės globoto vaiko niekas nenorėjo imti, kad vaikas pas šią ūkininkę daug dirbo, jis buvo apleistas ir neprižiūrėtas, purvinais rūbais, o S. Kirtikliu pasitikima, jis yra vedęs, jo biografijoje nėra jokių tvirkinimo atvejų. Ši surinkta informacija liudytojai A. Augustienei sudarė dviprasmišį įspūdį, tuo labiau, kad O.Lėlienė intensyviai prašė apie ją rašyti. Liudytoja A.Augustinienė pažymėjo, kad straipsnio esmė buvo ne apie Lėlienę ir homoseksualumą, o apie Vaikų teisių apsaugos skyriaus darbą, delsiant reaguoti į tokius atvejus.

Taigi, nurodytų liudytojų parodymai patvirtina, kad nėra jokių objektyvių duomenų, jog Sigitas Kirtiklis yra homoseksualios lytinės orientacijos, todėl jis, viešai išvadintas gėjumi, buvo apšmeižtas, viešai pažemintas, išniekintas, tuo pakirstas pasitikėjimas juo kaip politiku, dėl ko jis patyrė neturtinę žalą.

Apelianto nuomone, teismas nepagrįstai nepripažino Sigito Kirtiklio viešuoju asmeniu. Teismas, apelianto teigimu, pats nustatė, kad nukentėjusysis yra politikas, todėl tai jau savaime suponuoja nuostatą, kad toks asmuo yra viešas ir jo kritikos ribos platesnės nei kitų asmenų, nepriskirtinų viešiesiems. Teisėjų kolegija visiškai sutinka su pirmosios instancijos teismo argumentais, kad, nors Sigitas Kirtiklis nusikalstamos veikos jo atžvilgiu darymo metu buvo politikas, dirbo Globos namų direktoriumi, jo kritikos ribos laikomos platesnėmis, tačiau tik tuo atveju, jei tokia kritika siekiama informuoti visuomenę apie viešųjų asmenų (politikų) veiksmus, sprendimus viešojoje srityje (diskusijoje politiniais klausimais), bet ne privačiame gyvenime. Jeigu kritika, nuomonė yra skelbiama apie viešąjį asmenį (politiką) kaip patį asmenį, visiškai to nesiejant su politine veikla, ar jo veiksmus privačiame gyvenime, tai tokiu atveju asmens reputacija, garbė ir orumas baudžiamojo istatymo yra saugomi ir ginami nuo nepagrįsto, perdėto, užgaulaus puolimo taip pat, kaip ir bet kurio kito asmens. Teismas pagrįstai pažymėjo, kad pareigos ir atsakomybė, susijusios su saviraiškos laisvės įgyvendinimu, reiškia, jog asmuo, dalyvaujantis viešojoje diskusijoje, turi elgtis sąžiningai, siekdamas pateikti tikslią ir pasitikėjimo vertą informaciją, nors leidžiama panaudoti ir tam tikrą perdėjimą, net provokavimą (pavyzdžiui, *Niculescu-Dellakeza c. Roumanie*, n° 5393/04, arret du 26 mars 2013). Šiuo atveju Alfredo Astiko pasisakymais dviejuose interneto tinklapiuose, kuriuose Sigitas Kirtiklis nepagrįstai apkaltintas pedofilija, vaikų išnaudojimu, vaiko svaiginimu (vaikas grįžta apsirūkęs), paskleisti viešojoje erdvėje, buvo pažemintas, sumenkintas nukentėjusiojo, kaip politiko, globos namų direktoriaus ir vaikų gobėjo bei paprasto žmogaus autoritetas ir profesinis prestižas kitų žmonių akyse. Objektyvių neigiamų Sigito Kirtiklio veiksmų, kurie galėtų pateisinti itin plačias jo kritikos ribas, nenustatyta.

Apeliantas skunde nurodė, kad baudžiamąją bylą išnagrinėjo šališkas teismas, nes apylinkės teismas, kreipdamasis į Lietuvos Respublikos Vyriausiąją rinkimų komisiją prašant duoti sutikimą iki galutinių rinkimų į savivaldybės tarybos narius rezultatų įsigaliojimo Alfredo Astiką patraukti baudžiamojon atsakomybėn ir kitaip suvaržyti jo laisvę, jau kreipimosi į Vyriausiąją rinkimų komisiją metu laikė jį kaltu ir dėl to nebegalėjo priimti kitokio, t.y. išteisinamojo procesinio sprendimo. Šis apelianto argumentas nepagrįstas.

Teismas, gavęs nukentėjusiojo privataus kaltinimo skundą dėl nusikalstamos veikos padarymo kaltinamo Alfredo Astiko veiksmų įvertinimo, pagrįstai vadovavosi Savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo 46 str. nuostata, kad kandidatas į Savivaldybių tarybas, Vyriausiajai rinkimų komisijai paskelbus kandidatų sąrašus ir kandidatus, iki įsigaliojimo galutiniai rinkimų rezultatai, be Vyriausiosios rinkimų komisijos sutikimo negali būti traukiamas baudžiamojon atsakomybėn, suimtas, negali būti kitaip suvaržyta jo laisvė. Teismas, kreipdamasis į Vyriausiąją rinkimų komisiją - pagal įstatymą vienintelę instituciją, galinčią leisti patraukti kandidatą baudžiamojon atsakomybėn (t. y. iškelti baudžiamąją bylą), tik formaliai vykdė vieną iš pareigų išsiaiškinti, ar minėta institucija sutinka, kad kandidatas į Savivaldybių tarybas, kaip kaltinamas asmuo, būtų patrauktas baudžiamojon atsakomybėn. Toks teismo kreipimasis nėra susijęs su išankstine nuostata dėl asmens kaltės ar išankstiniu kitų su byla susijusių aplinkybių vertinimu. Todėl nėra jokio pagrindo konstatuoti, kad pirmosios instancijos teismas, išnagrinėjęs baudžiamąją bylą, buvo šališkas. Kitų duomenų dėl galimo teismo šališkumo apeliacinės instancijos teismui nebuvo pateikta.

Apeliantas skunde taip pat nurodė, kad teismas nepilnai išsiaiškino visas bylos aplinkybes, nes netenkino jo prašymo teismo posėdyje apklausti ūkininkę O.Lėlienię bei Širvintų gyventojus Miknius. Šis apelianto argumentas nepagrįstas. Teisėjų kolegija pažymi, kad bylą nagrinėjantis teismas sprendžia, kuriuos asmenis tikslinga kviesti apklausai, dėl kokių aplinkybių jie prašomi apklausti. Alfredo Astiko gynėjas pateikė prašymą teismui minėtus asmenis apklausti, tačiau teismas motyvuota nutartimi prašymą atmetė, nes nebuvo nurodyta, kokias reikšmingas bylai aplinkybes šie asmenys gali patvirtinti ar paneigti. Atkreiptinas dėmesys, kad šis prašymas buvo atmetas po to, kai buvo apklausti kiti Alfredo Astiko prašyti apklausti liudytojai. Apeliacinės instancijos teismui taip pat buvo pateiktas prašymas minėtus asmenis apklausti teismo posėdyje, tačiau nebuvo nurodyta, kokios aplinkybės, susijusios su byloje nagrinėjamu kaltinimu, O.Lėlienei ir Mikniam yra žinomos.

Apeliantas teigia A. Augustienės straipsnyje išsakytą informaciją suvokęs kaip patikimą ir neginčijamą, todėl jo veiksmuose nebuvo tiesioginės tyčios paskleisti tikrovės neatitinkančią informaciją. Šie nuteistojo argumentai nepagrįsti, kadangi nuteistojo paskleisti teiginiai, kad gėjus, pedofilas, išnaudojantis darbui vaikus ir juos svaiginantis yra būtent nukentėjęsysis S. Kirtiklis, straipsnyje nebuvo nurodyti. Atsižvelgiant į nuteistojo paskleistų teiginių pobūdį, akivaizdu, kad tai ne subjektyvi jo nuomonė, kurios negalima patikrinti tiesos kriterijumi, o konstatuojamojo pobūdžio duomenys, faktai apie Sigitą Kirtiklį, jo savybes, poelgius, išreikšti kaip egzistuojantis faktas, kaip tiesa. Taigi, net jeigu nuteistasis teigia, kad jis rėmėsi tam tikra informacija, kurią vertino ir to vertinimo pasekoje padarė išvadas, pirmosios instancijos teismas pagrįstai nustatė, kad tokios išvados nėra pagrįstos egzistuojančiais neiškreiptais faktais.

Apelianto nuomone, teismas teisiniais argumentais nepagrindė, kodėl pripažino, kad jo raštu ir viešoje erdvėje išsakyti teiginiai išreikšti nepadoria forma. Nors teismas ir daro išvadą, kad žodžiai „gėjus, pedofilas, vaikas iš jo grįžta apsirūkęs, išnaudojamas“, pavartoti viešoje erdvėje vertintini kaip neigiami, nepadorūs, užgaulūs, prieštaraujantys įprastoms elgesio taisyklėms bei moralės reikalavimams, jis, apelianto teigimu, neatsižvelgė į tai, kad tie žodžiai perkelti iš minimo straipsnio, o jo autoriui bei užsakovui nukentėjęsysis jokių pretenzijų nereiškia. Šis apelianto argumentas nepagrįstas. Pažymėtina, kad pirmosios instancijos teismas, vertindamas teiginių „gėjus“, „pedofilas“, „vaikas grįžta iš jo apsirūkęs“ žeminantį pobūdį tinkamai vadovavosi tiek Lietuvos Aukščiausiojo Teismo formuojama praktika, tiek Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika, pasisakydamas, kad asmens teisė į reputacijos apsaugą yra ginama pagal Konvencijos 8 str. kaip teisės į privataus gyvenimo gerbimą dalis.

Apeliantas nesutinka su teismo išvada, kad jis, rašydamas komentarą, veikė tiesiogine tyčia. Komentaruose pateiktuose jo išsakytose mintyse nėra tiesioginės tyčios šmeižti ar įžeisti nukentėjusįjį, požymių, jis rėmėsi objektyviais duomenimis. Teisėjų kolegijos laiko, kad nuteistojo veikimą tiesiogine tyčia patvirtina byloje nustatytos faktinės aplinkybės. Kaip teisingai pažymėjo pirmosios instancijos teismas, Alfredas Astikas tiesos neatitinkančius duomenis apie nukentėjusįjį skelbė dviejuose skirtinguose kanaluose du kartus skirtingu laiku. Tai rodo jo sąmoningą veikimą, kurio tikslas paskelbti apie Sigitą Kirtiklį jo reputacijai žalingą ir pasitikėjimą juo pakertančią informaciją. Kaltinamasis suprato, kad Sigitą Kirtiklį, kuris su žmona globoja vaikus, užsiima įvairia veikla, susijusia su pagalba vaikams, įvardindamas kaip gėjų, pedofilą, vaikų išnaudotoją, svaigintoją, aiškiai pakirs pasitikėjimą juo ir to siekė sąmoningai, nes tiesos neatitinkančius teiginius siekė paskelbti kuo platesniam asmenų ratui. Teiginiai apie pedofiliją, vaikų išnaudojimą darbui ir vaikų svaiginimą, išsireiškiant kaip apsirūkymą, buvo išsakyti kartu su žodžiu „gėjus“ komentuojant su nepilnamečių globa susijusius įvykius, todėl, teisėjų kolegijos nuomone, tokie žodžiai turi ypač neigiamą aspektą. Pažymėtina ir tai, kad A. Augustienės straipsnyje, kurio turiniu, kaip objektyviu informacijos šaltiniu, apeliantas, jo teigimu, rėmėsi, Sigitas Kirtiklis nėra minimas.

Apeliantas apeliacinės instancijos teismui teismo posėdžio metu pateikė Lietuvos kalbos ekspertizę Nr. E-15-20, kurioje konstatuota, kad, vertinant ekspertizei pateiktų tekstų leksiką, kalbiniu požiūriu tekstai yra neutralūs ir neturi įžeidžiančio aspekto. Teisėjų kolegija pažymi, kad, Alfredą Astiką išteisinus pagal 155 str. 1 d. (įžeidimas) dėl veikos dekriminalizavimo, pateikta ekspertizė, kurioje kalbama apie komentaruose pateiktų tekstų neįžeidžiantį pobūdį, nevertintina, kaip nereikšminga kitos nusikalstamos veikos, dėl kurios padarymo apeliantas skundžiamu nuosprendžiu nuteistas, vertinimui.

Esant nurodytoms aplinkybėms, teisėjų kolegija sprendžia, kad byloje surinktų ir ištirtų įrodymų visuma patvirtina, kad Alfredas Astikas paskleidė apie Sigitą Kirtiklį tikrovės neatitinkančią informaciją, galinčią paniekinti ar pažeminti Sigitą Kirtiklį ar pakirsti pasitikėjimą juo, o būtent: jis, 2013 m. liepos 20 d. viešajame tinklapyje www.lrytas.lt patalpinus straipsnį „Ūkininkei šokas – globotinis atiduotas nežinia kam“, tinklapyje www.lrytas.lt po straipsniu 2013 m. liepos 22 d. 18 val. 8 min. pasivadinęs slapyvardžiu „gelbėkime vaika“ parašė komentarą „Kodėl straipsnyje neparse, kad naujas globejas tai Širvintose pagarsejes gejus Sigitas Kirtiklis kuris gyventojų tarpe itiriamas pedofilija. Juk straipsnyje minimas berniukas vykdavo dirbti pas Kirtikli remontuoti namo iš kur grisdavo (kaip teigia globeja) apsirukes“; be to, jis 2013 m. liepos 22 d. 18 val. 14 min. socialiniame tinkle www.facebook.com pasivadinęs vartotoju „Širvintos Širvinta“ parašė tokio turinio žinutę „Juk viesa paslaptis, kad straipsnyje minimas gejus yra Sigitas Kirtiklis. Globos namu direktorius,

Koncertoriu partijos Sirvintu skyriaus pirmininkas“, tokiu būdu šiais savo veiksmais Alfredas Astikas padarė nusikalstamą veiką, numatytą BK 154 str. 1 d.

Apeliaciniame skunde yra visiškai nepagrįstai nurodoma, kad byloje nėra jokių įrodymų, patvirtinančių, kad dėl nuteistojo A.Astiko veikslių S.Kirtiklis patyrė neturtinę žalą. Teisminio bylos nagrinėjimo metu neginčytinai nustatyta, jog dėl nuteistojo veikslių S.Kirtiklis patyrė dvasinius išgyvenimus, dvasinį sukrėtimą, pažeminimą, nepatogumus, kas įtakojo jo normalų gyvenimą, nuteistojo veiksmais buvo pakirstas pasitikėjimas S.Kirtikliu, jis įskaudintas kaip asmenybė, sukeltos neigiamos emocijos jam artimiems žmonėms. S. Kirtiklis gyvena nedideliame mieste, kuriame daugiau mažiau visi vieni kitus pažįsta, jo darbas ir visuomeninė veikla susijusi su pagalbos teikimu seniems žmonėms ir vaikams, jis dalyvauja įvairių organizacijų, tokių, kaip „Gelbėkit vaikus“, veikloje, dirbo socialiniu pedagogu, yra pobleminių nepilnamečių globėjas, aktyviai dalyvauja Širvintų Šv. Arkangelo Mykolo parapijos veikloje ir yra parapijos Ekonominės tarybos narys ir pirmininkas, todėl natūralu, kad A.Astiko pateikta informacija, viešai apšmeižiant S.Kirtiklį, stipriai pakenkė jo reputacijai, pasitikėjimui juo kaip tinkamu globėju ir pan. Pirmosios instancijos teismas, įvertinęs šias aplinkybes, o taip pat tai, kad A.Astiko komentarai nesukėlė stiprių sveikatos ir/ar psichikos bei psichologinių asmenybės sutrikimų, prašomą priteisti 5792 eurų sumą neturtinei žalai atlyginti pripažino nerealia, per didelę ir neatitinkančią sąžiningumo, protingumo ir teisingumo kriterijų. Teismas vertino ir kaltinamojo turtinę padėtį, kuri nėra bloga, todėl pagrįstai S.Kirtiklio civilinį ieškinį tenkino iš dalies, priteisiant iš A.Astiko S. Kirtiklio naudai 2000 eurų neturtinės žalos atlyginimo.

Teisėjų kolegija sprendžia, kad pirmosios instancijos teismo nuosprendis buvo priimtas, tinkamai pritaikius procesinio sprendimo priėmimo metu galiojusį baudžiamąjį įstatymą ir nepadarius esminių BPK pažeidimų, tačiau dėl pasikeitusio baudžiamąjo įstatymo, nuosprendis naikintinas dalyje nusikalstamos veikos, numatytos dėl BK 155 str. 1 d., konstatuojant, kad Alfredas Astikas nepadarė nusikalstamos veikos, numatytos BK 155 str. 1 d. (BPK 303 str. 5 d. 1 p.), todėl baudžiamoji byla jo atžvilgiu šioje dalyje nutrauktina. Taip pat naikintina nuosprendžio dalis dėl paskirtų bausmių subendrinimo. Likusi nuosprendžio dalis, kuria Alfredas Astikas pripažintas kaltu padarius nusikalstamą veiką, numatytą BK 154 str. 1 d., ir jam paskirta bausmė bei nukentėjusiajam priteistas neturtinės žalos atlyginimas, laikytina teisėta ir pagrįsta, ją naikinti apeliaciniame skunde nurodytais argumentais nėra pagrindo.

Teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos BPK 326 str. 2 d. 2 p., 328 str. 1 d. 1 p., 2 p.,

n u s p r e n d ė:

nuteistojo Alfredo Astiko apeliacinį skundą tenkinti iš dalies.

Širvintų rajono apylinkės teismo 2015 m. birželio 5 d. nuosprendį dalyje panaikinti ir priimti naują nuosprendį:

Alfredą Astiką išteisinti pagal 155 str. 1 d., kadangi nepadaryta veika, turinti nusikaltimo ar baudžiamąjo nusižengimo požymių (BPK 303 str. 5 d. 1 p.) ir baudžiamąją bylą šioje dalyje Alfredo Astiko atžvilgiu nutraukti.

Panaikinti Širvintų rajono apylinkės teismo 2015 m. birželio 5 d. nuosprendžio dalį dėl Alfredo Astikui paskirtos bausmės subendrinimo BK 63 str. 1 d., 4 d. tvarka.

Likusioje dalyje nuosprendį palikti nepakeistą.

Kolegijos pirmininkė

Jolanta Čepukėnienė

Teisėjai

Daiva Kazlauskienė

Gintaras Dzedulionis